



UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Jus Canonicvm R.P. Pavli Laymanni, Soc: Jesu Theologi, Et
Olim In Alma Et Episcopali Academia Dilingana SS.
Canonum Ordinarii Professoris**

Juris Canonici A. R.P. Paulo Laymanno Societatis Jesu Theologo SS.
Canonum In Alma, Catholica, Et Episcopali Universitate Dilingana
Professore Qvondam Ordinario, Prælectionibus Academicis Illustrati

Laymann, Paul

Dilingæ, 1673

Capitvlvm II. Cùm super.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62587](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62587)

TITVLVS XXI.

DE TESTIBUS COGENDIS VEL NON.



Ordinariè testes à partibus rogati, aut producti vt testimonium in iudicio proferant, si reculent, à superiore suo cogi possunt, vti dictum est in *c. 1. de testib.* interdum tamen excusantur, ut cogi non possint, quâ de re in *hoc. tit.* tractandum.

CAPITVLVM I.

Causam.

PARAPHRASIS.

Causam matrimonialem Alexander III. commiserat quibusdam iudicibus, hic verò mandat Episcopo huius loci, vt moneat testes, qui ab vtrâque parte rogati ac producti fuerunt, ne veritatem occultent, sin autem ex odio, gratiâ, timore subtrahere se velint, ipsos per césuram Ecclesiasticam compellat ad ferendum testimonium coram iudicibus delegatis, vel nuntio, quem ad testimonium depositiones accipiendas destinârunt.

SUMMARIVM.

1. *Iudex Ecclesiasticus testificari renuentem in civili causa, etiam censuris ad id cogere debet.*
2. *Iudex potest receptionem testium etiam in causa criminali tabellioni vel alteri industria persona committere.*

NOTA I. Iudex Ecclesiasticus imprimis hortari debet eos, qui in testimonium rogantur ac producuntur, vt veritatem quam nōdrunt, edicere velint, sin autem se inobedientes præbeant & causâ non iustâ allegatâ testificari renuant, etiam censuras comminari, ac denique inferre iudex debet, hoc tamen intelligitur si civiliter agatur maximè in causâ matrimoniali, quid verò di-

endum sit in causâ criminali, infra patebit.

Nota II. Iudex receptionem & examen testium etiam in causâ criminali adeoque arduâ tabellioni aut alteri personæ industria committere potest, vti constat ex *c. 2. de iudiciis. in 6.* potest autem id dupliciter fieri, sicuti notat *gl. in Clement. 2. verb. iudices. de off. delegati. & Abbas hic. n. 1. Felin. n. 2.* 1. Vt actus jurisdictionis alteri committatur, qui aduersarium citet ad videndum jurare testes, exceptiones audiat & examinet, iuramentum à testibus exigat, interrogatoria à parte accipiat, testium multitudinem refrænet, inobedientes vel aliter peccantes puniat, juxta *l. Nullum. 18. de testib.* 2. Vt solum ministerium seu nuda executio committatur, videlicet si post receptos atque approbatos testes & exactum ab iis iuramentum, committatur alicui examen testium super interrogatoriis jam formatis, ipsique traditis, & hic propriè nuntius seu executor ministerialis appellatur.

Quæres: cur Pontifex scripserit ad ordinarium, vt testes compellat ad ferendum testimonium, cum tamen delegati iudices id facere potuissent, juxta *c. Præterea. 5. de off. deleg.* Resp. cum *gl. hic. n. 1.* quia ordinarius interdum id meliùs & efficacius efficere potest, quam ipsam ob causam interdum Ordinarius exsequitur sententiam latam à delegato Pontificio, si ipsi mandetur *c. Significasti 7. c. In litteris. 9. de off. delegati.*

CAPITVLVM II.

Cum super.

PARAPHRASIS.

Alexander III. hic scribit ad Presbyteros Pontix, cum ipsorum testimonium necessarium sit in causâ, quæ inter Episcopum Prænestinum, & Abbatem subla-

centem agitur, ut ad Sedem Apostolicam accedant testificaturi, si autem non venerint, censuram suspensionis ab officio & beneficio incurrant ipso facto, quod si nec postea accesserint, excommunicationis & depositionis sententiam eisdem comminatur.

S Y M M A R I V M.

1. *Iudex Ecclesiasticus sub comminatione censurae precipere potest testibus, ut veniant ad testimonium ferendum, eamque inserere citatorio.*
2. *Gradatim per censuras aduersus contumacem procedendum.*
3. *In casu necessitatis possunt testes ex remoto loco ad tribunal euocari, expensis tamen eos producentis.*
4. *Extra casum necessitatis commissio fieri debet, ut testes in loco, ubi sunt, audiantur.*

1 **N**OTA I. Iudex Ecclesiasticus sub comminatione censurae, seu ipso facto, seu per sententiam incurrendae precipere potest testibus, quorum testimonium in causa civili necessarium est, ut veniant ad veritatem dicendam, & potest comminationem citatorio inserere, ut hic apparet, necesse tamen est, ut praecesserit aliqua inobedientia, aut contumacia alioquin inciuile esset censuram comminari, sicuti *Felin. hic notat. n. 2.*

2. **Nota II.** Congruum omnino est, ut iudex Ecclesiasticus aduersus contumacem procedat, prius per censuram suspensionis aut interdicti, Papa vero crescente inobedientia ac contumacia ad excommunicationem, denique ad depositionis poenam, ita notat gl. magna hic, cum ait, quod crescente contumacia crescere debeat & poena, sequitur *Antonius & Imola hic. n. 4. Felin. n. 1.*
3. **Nota III.** Si necessarium sit, testes quandoque ex loco remoto euocari possunt ad tribunal, sed debet id fieri expensis eius partis quae producere vult, juxta *c. Statutum. 11. §. Pro ferendo. de rescriptis.* atque hoc casu,

si causa valde ardua sit, v.g. matrimonialis, aut graue periculum in mora existat, tum iudex Ecclesiasticus etiam nullam cognitam contumaciam, citatorio inserere posset criminatorem censuram, nisi die definito adsint, ut tradit *Abbas. in c. 1. not. 2. hoc tit.* si autem necessitas non postulet, tunc commissio fieri debet, ut testes in loco, ubi sunt, audiantur, ne frustra labores & expensae fiant.

CAPITVLVM III.

Super eo.

P A R A P H R A S I S.

Titius conueniebatur coram iudice super commisso crimine; ipse factum negat, quaeritur num testes, qui inter fuerant, ad testificandum cogendi sint. Respondet Papa, si factum notorium sit, opus non esse testibus, quia notoria probationem & iudicarium ordinem non requirunt, si autem notorium non sit, tum testes monendi sunt, ut veritatem dicant, non autem cogendi, nisi iudex intelligat eos aduersae partis timore a testimonio ferendo impediri, quanquam secundum humani juris rigorem indistincte cogi possint.

S Y M M A R I V M.

1. *Quae notoria sunt, non indigent probatione aut ordine iudicario.*
2. *In causis civilibus testes ordinariè cogi possunt à iudice, seu superiore.*
3. *Recensentur exceptiones, secundum aequitatem Canonicam recipitur excusatio testium, nec facile coguntur, nisi cogat necessitas, aut maligne se à testimonio ferendo subtrahant.*
4. *Aliqua persona privilegiata, ut valeridarii, milites in expeditione, ordinariè non coguntur ad testimonium ferendum.*
5. *Volentes tamen admittuntur, inuita si cogantur, nullum est eorum testimonium, nisi id fiat in defectum aliorum, & veritas per alios haberi nequeat.*

6. *Inve*